

комплексу; визначення конкурентоспроможності та місця товару на ринку; самостійної розробки та обґрунтування заходів щодо вдосконалення організації праці; аналізу стану мотивації персоналу та визначення механізмів її посилення; оформлювати комерційні договірні відносини та здійснювати комерційну діяльність на ринках.

Висновки... Професійно значущі вміння і навички – це сукупний базовий компонент ключових професійних компетенцій, що формує майбутнього економіста як суб'єкта професійної діяльності і дозволяє йому активно і свідомо керувати власною діяльністю та позитивно впливати на результати корпоративної діяльності. Професійно значущі вміння і навички майбутніх економістів базуються на здатності до виконання системи пізнавальних та практичних дій у професійній діяльності, що спрямовуються на виконання професійних завдань. Основою професійно значущих умінь і навичок майбутніх економістів є комунікативні вміння та навички, позитивні соціальні установки, економічне мислення, сформовані вміння та навички з циклу професійної підготовки, прийняття й реалізації економічних та управлінських рішень на мікро- і макрорівнях тощо.

Список використаних джерел та літератури:

1. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальностями напряму 0501 – „Економіка і підприємництво” [офіційне видання] / А. Ф. Павленко та ін. – К. : Аспект-Поліграф, 2006. – 126 с.
2. Коменский Я. А. Избранные педагогические сочинения : в 2-х т. / Я. А. Коменский. – М. : Педагогика, 1982. – Т. 1. – 656 с.
3. Алексюк А. М. Педагогіка : навч. посіб. / А. М. Алексюк. – К. : Вид-во при Київському державному університеті видавничого об'єднання „Вища школа”, 1985. – 295 с.
4. Платонов К. К. Проблемы способностей / К. К. Платонов. – М. : Наука, 1972. – 312 с.
5. Милерян Е. А. Психология формирования общетрудовых политехнических умений / Е. А. Милерян. – М. : Педагогика, 1973. – 297 с.
6. Калінін В. О. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами діалогу культур : дис.... канд. пед. наук. : 13.00.04 / В. О. Калінін. – Житомир, 2005. – 311 с.

Анотація

И.И.Кустовская

Формирование профессиональных компетенций путем развития умений и навыков как педагогическая проблема

В статье анализируется взаимосвязь профессиональных компетенций с профессионально значимыми умениями и навыками, которые являются основными в формировании будущих экономистов. Автор классифицирует профессиональные компетенции по степени влияния их на процесс развития будущего специалиста и определяет основные общепедагогические подходы к формированию умений и навыков.

Ключевые слова: *умения и навыки, профессиональные компетенции, творческий поиск, новейшие информационные технологии*

Summary

I.M.Kustovskaya

Forming of Professional Competences by Means of Developing Abilities and Skills as a Pedagogical Problem

The article deals with the analysis of interrelations between professional competences and professional skills which are the main in forming future economists. The author classifies professional competences according to the level of their influence on the process of development of future specialist and defines the main pedagogical approaches to the forming of abilities and skills.

Key words: *abilities and skills, professional competences, creative search, new information technologies.*

Дата надходження статті: „7” березня 2012 р.

УДК 81 „1917/1918” (075.2)

М.В.ЛАШКО,

*молодший науковий співробітник
(м.Київ)*

Підручник для початкової школи М.Грінченко „Наша рідна мова” (1917-1918): структура, зміст і принципи

На основі аналізу підручника М.Грінченко „Наша рідна мова” охарактеризовано його структуру, зміст і принципи.

Ключові слова: *М.Грінченко, підручник „Наша рідна мова”, зміст, структура, принципи.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Із проголошенням незалежності України відбулися зміни в методологічних підходах до створення підручників, зокрема і для початкової школи. З огляду на це доцільним є звернення до підручників видатного педагога-просвітника, громадської діячки Марії Миколаївни Грінченко (1863-1928).

Аналіз досліджень і публікацій... Історіографічний огляд показав, що підручники М.Грінченко привертати увагу дослідників ще за її життя. Так, читанку „Наша рідна мова” рецензував видатний

педагог і громадський діяч Я.Ф.Чепіга. Роль М.Грінченко у справі підручникотворення розкриває і сучасна вчена Н.Копиленко (Антонець) у статті „Підручники Б.Грінченка” (1995) – участь М.Грінченко у створенні підручників для початкової школи, виданні творів Бориса та Насті Грінченків і науково-популярної літератури для народу. Окремі змістові аспекти творів просвітниці висвітлено в дисертаційному дослідженні з філологічних наук Л.Неживої „Літературно-мистецькі та наукові пошуки М.Загірньої” (2001).

Формулювання цілей статті... Мета нашої статті – на основі аналізу підручника „Наша рідна мова” М.Грінченко охарактеризувати його структуру, зміст і принципи.

Виклад основного матеріалу... Питання національного підручникотворення особливо гостро постало у ХІХ – на початку ХХ ст., коли українська мова була під постійною заборонаю і навчання здійснювалося нерідною мовою. Як свідчать джерела, підручники не сприймалися учнями, бо їх змістове наповнення не віддзеркалювало українських реалій, не враховувало культурних надбань, історичних традицій українського народу й було чужим за ментальністю. Свідома громадськість, переймаючись проблемами національної школи, вела боротьбу за утвердження української мови в навчальному процесі. Відомі діячі української науки і культури намагалися створити власні варіанти підручників, наповнюючи їх змістом, який відповідав би потребам широких верств населення. До таких діячів належала і М.Грінченко. Вона добре розуміла, що єдиний засіб поширення грамотності серед населення – рідномовна книга, створена на національній основі. Така книга в морально-етичному плані та розвитку розумових здібностей учня є найефективнішою. Написання підручників та книжок українською мовою стало одним із важливих завдань просвітниці.

Ідея створення підручників для народу виникла в М.Грінченко ще в період співпраці з Б.Грінченком. Але втілюватися вона почала у процесі роботи над першим підручником „Українська граматка до науки читання й писання” (Київ, 1907). Допмагаючи Б.Грінченку в його укладанні та виданні (редагування, переписування, коректура), вона дедалі більше захоплювалася цією справою, переймалася думками про національну освіту.

Після виходу в світ „Української граматки до науки читання й писання” (1907) подружжя Грінченків починає готувати до друку другий підручник – логічне продовження „Граматки” – „Рідне слово”. Але родинна трагедія, смерть єдиної доньки Насті та єдиного внука, підірвала й без того розхитане здоров’я Б.Грінченка і спричинила його смерть у 1910 р. Тому Марія Миколаївна ціною неймовірних зусиль видає підручник „Рідне слово. Українська читанка. Перша після граматки книга для читання” за своєю редакцією аж у 1912 р. в часи лютування післяреволюційної реакції (1905–1907).

Лише на початку 1917 р. після подій Лютневої революції і проголошення УНР на території України активізувався національно-визвольний рух, стали відкриватися перші національні навчальні заклади, тобто склалися певні передумови для написання та оприлюднення українських підручників для української школи. М.Грінченко створює у двох частинах підручник „Наша рідна мова”: Перша читанка (1917) і Друга читанка (1918). Перша читанка обсягом 79 с. була надрукована в Києві Всеукраїнським видавничим товариством (ВСЕУВИТО) тиражем 30 тис. примірників, друга – обсягом 130 с. видавничим товариством „Січ”.

Розглянемо підручник „Наша рідна мова”, керуючись запропонованими сучасною ученою Я.Кодлюк засадами аналізу підручника для початкової школи за такими напрямками: структура, функції підручника та засади його створення. Також беремо до уваги підходи сучасної дослідниці О.Кравченко стосовно аналізу підручників П.Куліша [4; 5].

Відповідно до сучасної типологізації підручників (поглиблені, альтернативні, інтегровані тощо) вважаємо підручник М.Грінченко інтегрованим для початкового навчання грамоти та читання. Він поєднує за змістом навчання читання та певною мірою письма і мови, матеріали усної народної творчості, відомості з географії, фізики, природознавства та ін., що сприяють озброєнню дітей знаннями, уміннями та навичками з відповідних наук.

Розпочнемо розгляд зі структури підручника. Варто зазначити, що обидві читанки написані зрозумілою і доступною мовою, хоча як в одній, так і в другій відсутні назви розділів і поділ на параграфи, не простежується чіткий зв’язок між темами. Але як першу, так і другу читанку можна умовно поділити на чотири розділи відповідно до пір року. Навчальний матеріал у першій читанці розподілений за розділами більш рівномірно порівняно з другою.

Не випадково читанка розпочинається віршем М.Грінченко „Наша школа”, після якого вона вмістила „Оповідання про Пилюпка” Л.Толстого. Цим авторка підкреслила, що надавала великого значення навчанню дітей у школі, яка дає знання, розвиває мислення, формує духовну культуру.

Першу читанку можна поділити за порами року на такі розділи: „Зима”, „Весна”, „Літо”, „Осінь”. За традицією навчання в сільських школах розпочиналося на Покрову. Саме тому авторка і проілюструвала початок першого розділу своїм віршем „Війна школярів з морозом” [1, с.6]. Урізноманітнює матеріал читанки яскравий опис святкування Різдвяних свят у сільській місцевості:

„Гарно у нас справлялися святки різдвяні...Так гарно бувало тоді, так якось радісно. І хата наче покращає, і всі в хаті наче ласкавіші стануть” [1, с.13]. Після опису М.Грінченко наводить колядки та щедрівки. Завершується розділ „Казкою про рукавичку”. Казки широко представлені в читанці. М.Грінченко використала казку як жанр народної творчості. Поетику казки вона спрямувала на викриття негативних рис людини (заздрість, бездушність, підступність, зрада) й водночас на виховання найкращих морально-етичних якостей (доброта, співчутливість, милосердя, чесність, сердечність).

Перехід від першого до другого розділу символізують вірші С.Черкасенка „Зима і весна” та Л.Глібова „Весна”, веснянки та оповідання М.Грінченко „Перший мед”, „Білко-пасічник”. Також у другому розділі описано святкування найважливіших весняних свят, зокрема Великодня. Авторка розглядає це свято не як релігійну догму, а скоріше як етнографічне явище.

Про початок третього розділу можна здогадатися з опису „Клечальна неділя” та косарської пісні „Гей нуте косарі” [1, с.43], котра символізувала початок жнив. Далі йдуть вірші „Вишеньки” Лесі Українки та „Сад” О.Бодяньського, казка „Жуки-бідолахи” та „Казка про ріпку” І.Франка, що демонструють красу літньої природи.

Завершальний четвертий розділ розпочинається віршами „Осінь” та „На полі восени” [1, с.56]. Далі йдуть казка „Миша на весіллі”, записана В.Гнатюком, віршована казка „Як гриби на війну зібралися”, байки „Коник-стрибунець” Л.Глібова та „Сірко” Б.Грінченка, оповідання М.Грінченко „Дві миші”, „Чотири бажання”, „Дідусь та онук”, „По щирості”, „Мати пташка”, „Піймався”, „Лев та миша”. Таке жанрове розмаїття ще раз підтверджує бажання просвітниці дати дітям всебічні знання.

Друга читанка розпочинається статтею М.Грінченко „Про науку”, у якій вона закликає дітей добре вчитися, щоб потім продовжити навчання з гарних книжок. Далі йде вірш Т.Шевченка „Учітеся”, де звучить заклик і чужого научатись і свого не цуратись. В оповіданнях „Роман”, „Школяр у сім’ї” С.Васильченка розповідається про тяжкі умови життя сільських школярів і їх старанне навчання у школі. Своім оповіданням „Як учать сліпих та глухонімих” М.Грінченко підкреслила необхідність полегшувати тяжку долю таких дітей, залучаючи їх до опанування певних робіт і навіть навчання читати.

У читанці можна виділити такі розділи: „Осінь”, „Зима”, „Весна”, „Літо”. При цьому слід зазначити, що більшу частину другої читанки становлять науково-популярні твори, які за тематикою близькі до повсякденного життя учнів, наприклад: „Свійські та дикі тварини”, „Про гризунів” М.Грінченко, „Про їжаків та про кажанів” О.Степовика та ін.

Отже, матеріал обох читанок покликаний формувати в дітей повагу до праці та навчання, любов до природи, національну свідомість, а також ознайомити їх із деякими відомостями з інших галузей знань. М.Грінченко використала велику кількість яскравих зразків народної творчості. На нашу думку, при укладанні підручника вона ставила за мету зробити навчання цікавим, навчити учнів рідної мови, реалізувати ідею національного виховання, донести дітям знання про традиції і звичаї українського народу.

Відомо, що важливим елементом навчального процесу є перевірка набутих знань. Але його в підручнику М.Грінченко не передбачено. Це наводить на думку про те, що проблема віддається на розсуд учителеві. Дидактичний матеріал для читання подано лише в першій читанці й запропоновано завдання на розвиток логічного мислення. Після кожного тексту наводяться незакінчені речення для перевірки усвідомлення учнями прочитаного. Наприклад, після вірша М.Грінченко „Наша школа” пропонується завдання продовжити речення й тим самим відповісти на запитання: „Наша школа в селі...”, „Нашого вчителя звать...”, „Я сиджу у ... ряді”, „Біля мене сидить...” і т. ін. [1, с.3]. Такі вправи спрямовані на розвиток в учнів пам’яті, мислення та зв’язного мовлення. Завдання на застосування набутих знань мали виконуватися під безпосереднім керівництвом учителя або батьків. Такі завдання можна вважати репродуктивними, що класифікуються сучасними дидактами за характером пізнавальної діяльності [4, с.187]. Як зазначає сучасна дослідниця Я. Кодлюк, репродуктивні завдання, у свою чергу, поділяються на певні типи: завдання першого типу допомагають сприймати матеріал підручника; завдання другого типу сприяють організації закріплення та повторення вивченого; окрему групу становлять завдання, спрямовані на підготовку дітей до творчої діяльності [4, с.188].

Запропоновані М.Грінченко завдання умовно можна віднести до репродуктивних завдань першого типу. Вони сприяють кращому розумінню змісту навчального матеріалу, його сприйманню та засвоєнню, а також розвитку пам’яті та формуванню знань і вмінь. Такий методичний підхід до організації пізнавальної діяльності дітей свідчить про педагогічну майстерність педагога, прогресивність його поглядів. Як наголошує Я.Кодлюк, педагогічно доцільним є наведення в підручниках зразків виконання завдань [4, с.192]. Проте в підручнику М.Грінченко немає жодного зразка виконання запропонованих завдань.

Тепер розглянемо функції та принципи підручника. Так, уже з перших сторінок бачимо, як авторка втілює освітню функцію, що передбачає засвоєння учнями певного обсягу систематизованих знань про навколишнє життя і практичну діяльність, дає початкові уявлення про тісний взаємозв'язок людини з природою. Навчальний матеріал дозований у формі оповідань на родинно-побутову та науково-популярну тематику.

У процесі створення підручника „Наша рідна мова” М.Грінченко дотримувалася принципу науковості. Вона була переконана, що автор будь-якої навчальної книги для народу має бути високоосвіченою та всебічно розвинутою особистістю, знати історію і культуру свого народу, цікавитися ними, знати про світові історико-культурні надбання. Цим і пояснюється необхідність викладу такого навчального матеріалу, який має наукове і практичне значення. Доступна мова і близькість за тематикою до повсякденного життя учнів дають підставу стверджувати про дотримання принципу зв'язку навчання з життям школярів.

Аналіз змісту підручника М.Грінченко свідчить, що він відповідає принципам народності (використання рідної для народу мови написання, відображення його національних особливостей та історичного досвіду), доступності і свідомого засвоєння знань (відповідність змісту, форм і способів викладу навчального матеріалу віковим особливостям дитини). М.Грінченко вважала українську мову першим і найголовнішим педагогічним елементом національної освіти. Ця думка проходить через увесь зміст обох читанок.

Розвивальну та виховну функції простежуємо в дібраних текстах обох читанок. Так, в оповіданнях „Пташиний столик” [1, с.20] та „Шануймо пташок” за Гр.Коваленком [2, с.60] авторка вчить дітей розуміти природу й любити її. Вона закликає дітей та їхніх батьків не знищувати тварин, бо вони не завдають шкоди, а навпаки, приносять користь.

Виховна функція реалізується і в оповіданнях, які відтворюють суворі реалії тогочасного суспільного життя. Наприклад, оповідання „Без чобіт”: „Мати наша вдова була і не мала за що справити чобітки сестрі та мені. Були в матері чоботи, та не дозволяла вона їх нам обувати, щоб на ковзалці не прочовгали, бо тоді вже й вона без чобіт зосталася б” [1, с.12].

Вихованню в дітей таких моральних якостей, як щедрість, доброта, чесність, щирість, повага до старших, присвячені оповідання „Кисіль”, „По щирості”, „Піймався” й переклад оповідання Л.Толстого „Дідусь та онук” [1, с.46, 69, 70].

Порівнюючи зміст першої і другої читанок, слід звернути увагу на те, що в першій читанці М.Грінченко вмістила лише три статті краєзнавчого характеру під назвою „Рідний край”, „Київ”, „Дніпро”. В основному науково-популярні статті зосереджені в другій читанці. Серед них: „Найбільші й найменші птахи”, „Найбільші на світі дерева”, „Залізо”, „Хто робить посуд”, „Земля та вода”, „Чотири боки світу”. Це можна пояснити принципом поступовості в засвоєнні матеріалу, переходу від легшого до складнішого. Також є помітною і різниця в кількості сторінок. Так, у другій читанці на 50 ст. більше порівняно з першою. Завдяки цьому вона постає перед учнями вже як справжня енциклопедія, бо містить багато корисної і цікавої інформації від загальноновідомих фактів до даних з точних наук. Наприклад, в оповіданні „Про тепло” діти дізнаються про природу сонячного проміння, а в оповіданні „Що в світі найшвидше?” – про швидкість світла і звуку [2, с.89].

Науково-популярні статті „З чого папір”, „Про книги” дають інформацію про те, як виготовляють папір і друкують книги. Також доносять дітям знання про необхідність берегти природу. Зі статті „Свійські та дикі тварини” діти дізнаються про поділ тварин на диких і свійських, про спосіб їх життя і зв'язок з людиною. Особливої уваги заслуговує повідомлення „Про корисних тварин”, яке закликає дітей берегти їжаків, кротів та жаб.

Функція самоосвіти реалізується в наведених у підручнику колядках, щедрівках та веснянках. Наприклад, дітям пропонується написати, які хто знає колядки та щедрівки. Виконання таких завдань спонукатиме учнів самостійно збирати фольклорний матеріал і водночас вивчати елементи народної творчості.

М.Грінченко приділила велику увагу аспекту національного виховання. У статтях „Київ” та „Дніпро” [1, с.73, 75] ідеться про головне місто України Київ та про головну річку Дніпро, а в статті „Рідний край” у доступній формі розповідається учням про інші міста та річки України, що найкращий край – рідна Україна: „Наш рідний край зветься Україною. Ми зветься українцями. Наша мова зветься українською мовою. Немає нам кращого краю, як наша Україна. Немає нам кращої мови, як наша українська мова” [1, с.72]. Крім того, характерною позитивною рисою підручника є цілковита відсутність натяку на національну обмеженість і міжетнічну ворожнечу. Так, стаття другої читанки „Чужі краї й народи” вчить дітей поважати інші народи та їхні цінності: „На світі є багато народів....Кожен народ свій край і свою мову любить найдужче над усі. Треба й чужих мов учитися, щоб більшої освіти придбати, читаючи книжки, чужими мовами писані, та щоб уміти розмовляти в чужому краї. Але насамперед треба своєї рідної мови добре навчитися” [2, с.125].

На відміну від змісту підручників імперської школи, основою яких було вбивання в голови учнів великодержавних постулатів та повна заборона використовувати матеріали з бодай найменшим натяком на національну тематику, підручник М.Грінченко містить матеріал, який давав змогу навчити дітей рідної мови в її найдосконалішому і найпрекраснішому варіанті – народній творчості.

М.Грінченко всіляко намагалася заповнити культурну порожнечу, спричинену уведенням Валуєвського циркуляра (1863) та Емського указу (1876). Тому, крім своїх творів (оповідання, загадки, вірші), вона вмістила твори відомих письменників, які у свій час перебували під цензурною забороною через переслідування української мови в Російській імперії. Це насамперед поезії Т.Шевченка „Село”, „Кобзар”, „Буря на Дніпрі”, а також твори відомих українських письменників, зокрема „Вишеньки” Лесі Українки, „Весна” та „Коник-стрибунець” Л.Глібова; „Сонце та хмари” Є.Гребінки; „Ластівки”, „Сірко”, „Пастушки” Б.Грінченка; „Над коліскою” О.Олеся; „Буря на морі” В.Винниченка; „Зимова ніч” М.Чернявського; „Коло колодязя”, „Уночі” П.Куліша; „Косовиця та жнива” Ганни Барвінок; „Сонце сходить” Панаса Мирного; „Вовк, собака та кіт” С.Руданського та ін. Ці твори знайомили учнів із кращими надбаннями української літератури, розширювали їхній кругозір. Читанки включали й переклади світової літератури, зокрема твори „Велика кара”, „Лев та собака” Л.Толстого, „Італійський хлопець” Е.Амічіса, „Дівчинка з сірниками” Г.Андерсена та ін.

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що підручник М.Грінченко „Наша рідна мова” побудований на українознавчій основі та характеризується багатим жанровим розмаїттям творів для дітей. Його зміст повністю відповідає генотипу українських дітей та українській ментальності, оскільки авторка ставила за мету зробити процес навчання більш цікавим і корисним. Матеріал дуже близький за змістом до життя й побуту учнів, переважна більшість яких проживали в селі.

Підручник М.Грінченко „Наша рідна мова” (1917-1918) посів чільне місце серед інших підручників, випущених ще до подій 1917 р., зокрема: „Рідна школа” С.Черкасенка (1912), „Грамотка” (1906) та „Читанка перша книжка після грамотки” Т.Лубенця (1907), „Український буквар” С.Русової (1906), котрі використовувалися в школах.

Освітяни високо оцінили підручник „Наша рідна мова” за змістовність і різноманітність матеріалу, назвавши його підручником нового типу. Так, рідний брат М.Грінченко В.Гладилін, котрий у свій час працював учителем, в одному з листів писав: „Не могу, Маруся, не сказать, что я в восторге от языка в твоих произведениях. Это не лесть, а от чистого сердца...” [6, арк.4] маючи на увазі і її підручники.

А на думку сучасної дослідниці Н.Копиленко, проста зрозуміла мова підручника, використання різних жанрів усної народної творчості, насиченість духом рідної природи зробили його глибоко народним, здатним повною мірою сприяти формуванню в дитини національної свідомості [3, с.43].

Висновки... Здійснений аналіз змісту підручника М.Грінченко „Наша рідна мова” дає підстави вважати його інновативним відповідно до рівня наукового розвитку в першій чверті ХХ ст., таким, що сприяв формуванню в учнів національної свідомості та передачі соціального досвіду підростаючому поколінню. Він реалізує провідні функції підручника для початкової школи, а саме: інформаційну, розвивальну та виховну:

– *інформаційна* уможлиблює знайомство з певним обсягом знань про навколишню дійсність, про способи пізнавальної і практичної діяльності з урахуванням вікових особливостей дітей ;

– *розвивальна* – сприяє розвитку мислення, уваги, уяви, пам’яті, а також формує уміння і навички в учнів;

– *виховна* – орієнтує на засвоєння загальнолюдських і національних цінностей, сприяє формуванню духовно-моральних якостей .

До того ж слід додати, що розглянутий підручник ґрунтувався на принципах науковості, народності, патріотичності, зв’язку навчання з життям, дитиноцентрованості, політичної, релігійної та національної нейтральності.

Внесок М.Грінченко в підручникотворення не обмежувався розглянутим підручником, значну вагу мали й науково-популярні твори просвітниць, про які йтиметься в подальших дослідженнях.

Список використаних джерел та літератури:

1. Грінченко М. Наша рідна мова. Перша читанка / М. Грінченко. – К. : ВСЕУВІТО, 1917. – 79 с.
2. Грінченко М. Наша рідна мова. Читанка друга / М. Грінченко. – Черкаси ; Київ : Т-во „Сіяч”, 1918. – 130 с.
3. Копиленко Н. Підручники Бориса Грінченка / Н. Копиленко // Розвиток освіти в Україні (II пол. XIX – поч. XX ст.) : зб. наук. праць / наук. ред. О. В. Сухомлинська. – К. : Ін-т педагогіки України, 1995. – С. 36–43.
4. Кодлюк Я. П. Теорія і практика підручникотворення у галузі початкової освіти України (1960–2000 рр.) : дис. ... док. пед. наук : 13.00.01 / Кодлюк Ярослава Петрівна – Тернопіль, 2005. – 454 с.
5. Кравченко О. О. Педагогічна та науково-просвітницька діяльність П. Куліша : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Кравченко Оксана Олексіївна. – Умань, 2009. – 223 с.
6. Лист В. Гладиліна до М. Грінченко // ІР НБУВ, ф. 170, спр. 301, 4 арк.

Анотація

М.В.Лашко

Учебник для начальной школы „Наша рідна мова” М.Грінченко: содержание, структура, принципы

На основі аналізу учебника М.Гринченко „Наша рідна мова” охарактеризовані його структура, содержание и принципи

Ключові слова: М.Гринченко, учебник „Наша рідна мова”, содержание, структура, принципи.

Summary

M.V.Lashko

Maria Grinchenko's „Nasha Ridna Mova” text book: structure, content, principles

On the basis of the analysis of Maria Grinchenko's „Nasha Ridna Mova” its structure, content and principles are characterized.

Key words: Maria Grinchenko, text book „Nasha Ridna Mova”, structure, content, principles.

Дата надходження статті: „15” березня 2012 р.

УДК 372.8:378:811

Н.В.ЛЕВИЦЬКА,

викладач

(м.Хмельницький)

Реформування професійної підготовки перекладачів в Німеччині на основі Болонського процесу

В статті розглядаються особливості реформування професійної підготовки перекладачів в Німеччині в умовах реалізації Болонського процесу та аналізуються навчальні перекладацькі програми в університетах Німеччини.

Ключові слова: професійна підготовка, перекладач, навчальна програма, , ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) „бакалавр”, „магістр”.

Постановка проблеми в загальному вигляді... У 2005 р. Україна підписала Болонську Декларацію, тому інтеграція в єдиний Європейський освітній простір є на сьогодні основним напрямом діяльності вищої освіти нашої країни. Приєднання України до Болонського процесу, що спрямований на перетворення Європи на найбільш конкурентоспроможний і розвинутий освітній простір у світі, надає нашій країні можливості поглибити відносини з європейськими державами. Вивчення, узагальнення та адаптація провідного досвіду європейських країн у цій галузі надасть нашій країні змогу ефективно впроваджувати основні принципи побудови європейського простору освіти. Це сприятиме розвитку й збагаченню вітчизняної системи професійної підготовки перекладачів, дозволить уникнути повторення помилок та надасть можливість розкрити нові підходи до вирішення низки проблем.

Аналіз досліджень і публікацій... Питання реформування вищої освіти Німеччини є актуальними для німецьких дослідників і знайшло свій відбиток у низці публікацій Петера Векса, Олівера Маасена, Ханс Лайнера Фрідріха, Анке Ханфт та Ізабелль Мюскенс. Часткове вирішення проблеми підготовки перекладачів ґрунтується на працях В.Н.Комісарова, І.С.Алексеевої, І.І.Халеевої, Л.К.Латишева, А.Л.Семенова, В.І.Провоторова, А.П.Чужакіна та ін. Але аналіз наукової літератури показує, що власне проблема професійної підготовки майбутніх перекладачів не набула необхідного теоретичного та методичного вирішення.

Становлення вищої професійної освіти у Європі досліджували Н.В.Абашкіна, Н.М.Бідюк, Т.І.Вакуленко, В.А.Гаманюк, Л.І.Зязюн, О.Ю.Кузнецова, О.Ю.Леонтєва, А.В.Парінов, Л.П.Пуховська, Н.Ф.Яцишин та інші. Але поза увагою залишилися питання професійно-педагогічної підготовки майбутніх перекладачів в університетах Німеччини .

Формулювання цілей статті... Мета цієї статті – висвітлити проблеми реформування вищої перекладацької освіти в Німеччині в умовах реалізації Болонського процесу, проаналізувати особливості організації програм професійної підготовки перекладачів у провідних навчальних закладах Німеччини, виділити позитивні аспекти зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу... Реформування освіти в Україні, що є частиною загальноєвропейських освітніх перетворень, передбачає усунення недоліків системи освіти попередніх років, одним з яких була слабка мовна підготовка фахівців. В Україні у вищій школі традиційно з десятиліття в десятиліття в одному і тому ж скромному обсязі та в цілому за незмінною програмою навчають перекладу на двох рівнях. Перший – спеціальність „переклад”, підготовка професійних перекладачів у галузі письмового та усного перекладу в університетах та інститутах іноземних мов. Другий вид – переклад як метод навчання і засіб контролю у викладанні іноземних мов – має місце на